

ПОЛЬОВИЙ АНДРІЙ, здобувач вищої освіти
Науковий керівник – **СИРЦЕВА СВІТЛАНА**, к.е.н, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ

У сучасних умовах функціонування підприємств важливого значення набуває забезпечення належної організації обліку та контролю розрахунків з бюджетом. Податки та збори є важливою складовою фінансових зобов'язань суб'єктів господарювання, а правильність їх нарахування та своєчасність сплати значною мірою визначають фінансову стабільність підприємства і рівень дотримання вимог податкового законодавства [1]. У зв'язку з цим зростає роль внутрішнього контролю як одного з ключових елементів системи управління підприємством, спрямованого на забезпечення достовірності облікових даних, попередження помилок у податкових розрахунках та мінімізацію податкових ризиків.

Контроль розрахунків з бюджетом є важливим елементом системи фінансового управління підприємством, оскільки забезпечує перевірку правильності визначення податкових зобов'язань, своєчасності їх нарахування та повноти перерахування до бюджету. Відповідно до положень Податкового кодексу України підприємства зобов'язані забезпечувати достовірність показників, на підставі яких визначаються податкові зобов'язання, а також дотримуватися встановлених термінів подання податкової звітності та сплати податків [2]. У цьому контексті система внутрішнього контролю відіграє ключову роль у попередженні порушень податкового законодавства, виявленні можливих помилок у податкових розрахунках та забезпеченні належної фінансової дисципліни підприємства.

Внутрішній контроль розрахунків з бюджетом доцільно розглядати як систему організаційних і методичних заходів, спрямованих на перевірку правильності формування податкових зобов'язань, відображення їх у бухгалтерському обліку та своєчасності перерахування до бюджету. Основною метою такого контролю є забезпечення достовірності інформації про податкові платежі, запобігання фінансовим санкціям з боку контролюючих органів та підвищення ефективності управління податковими зобов'язаннями підприємства [3].

Організаційний аспект внутрішнього контролю передбачає формування відповідної системи управління податковими розрахунками. Насамперед це визначення відповідальних осіб за ведення обліку податкових операцій, встановлення порядку документообігу, розроблення внутрішніх регламентів контролю та формування облікової політики підприємства. Важливим елементом організації контролю є закріплення у наказі про облікову політику методичних підходів до відображення податкових операцій у бухгалтерському

обліку, а також визначення процедур контролю за правильністю формування податкових показників.

Методичний аспект внутрішнього контролю включає застосування комплексу контрольних процедур, спрямованих на перевірку правильності обліку податкових операцій. До таких процедур належать перевірка достовірності первинних документів, контроль правильності відображення господарських операцій у регістрах бухгалтерського обліку, звірка даних бухгалтерського та податкового обліку, а також контроль за своєчасністю подання податкової звітності та сплати податкових платежів. Важливим елементом контролю є також аналіз податкового навантаження підприємства, який дозволяє оцінити ефективність податкової політики та виявити можливості оптимізації податкових платежів.

Особливого значення у системі внутрішнього контролю набуває перевірка правильності визначення податкових зобов'язань за основними податками, зокрема податком на прибуток підприємств та податком на додану вартість. Відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» у бухгалтерському обліку повинна формуватися достовірна інформація про витрати з податку на прибуток, а також податкові активи і зобов'язання підприємства [4]. Це потребує системного контролю правильності визначення фінансового результату до оподаткування та відображення відповідних сум у бухгалтерському обліку.

У сучасних умовах важливим напрямом удосконалення внутрішнього контролю є використання автоматизованих інформаційних систем бухгалтерського обліку. Застосування цифрових технологій сприяє підвищенню оперативності обробки облікової інформації, забезпечує автоматизований контроль логічної та арифметичної узгодженості показників, а також дозволяє своєчасно виявляти помилки у податкових розрахунках. Це підвищує ефективність контрольних процедур та сприяє формуванню достовірної фінансової інформації підприємства.

Важливим інструментом удосконалення внутрішнього контролю є проведення періодичних внутрішніх перевірок розрахунків з бюджетом. Такі перевірки передбачають аналіз правильності визначення податкових зобов'язань, відповідності облікових даних показникам податкової звітності, а також оцінку ефективності організації податкового обліку на підприємстві. Результати внутрішніх перевірок дозволяють виявити недоліки у системі обліку та контролю та розробити заходи щодо їх усунення.

Таким чином, внутрішній контроль розрахунків з бюджетом є важливою складовою системи управління підприємством, що забезпечує достовірність облікової інформації, підвищує фінансову дисципліну та сприяє зниженню податкових ризиків.

1. Baran M. Improvement of taxation and tax control in Ukraine during the period of martial state. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation*. 2025. 1(15). pp. 162-170.

<https://doi.org/10.32750/2025-0114>.

2. Податковий Кодекс України : Кодекс України від 2 грудня 2010 р. №2755-VI ; станом на 01 січ. 2026 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102755.html.

3. Кушніренко О.А. Розрахунки за податками сільськогосподарських підприємств як об'єкт обліку і контролю. *Облік і фінанси*. 2017. №2(76). С. 727–735.

4. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» : наказ Міністерства фінансів України від 28 грудня 2000 р. №353 ; станом на 17 лют. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01#Text>.

